

УДК 343.625.3

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2022.4.52>

Т. К. Яковлева

аспірантка

Донецького державного університету внутрішніх справ

ПРИЧИНИ ТА УМОВИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТ. 164 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

В статті розглядаються причини та умови, що впливають на вчинення ухилення від сплати аліментів на утримання дітей. Вказується, що У більшості випадків причини ухилення особами від сплати аліментів на утримання дітей, дійсно, є схожими із тими, що пов'язані із домашнім насильством та зумовлені специфічними міжособистісними відносинами між батьками такої дитини, а також їх психо-емоційним станом до та одразу після розлучення. Ухилення від сплати аліментів на утримання дитини може бути пов'язано також зі спробою аліментозобов'язаної особи здійснювати психологічний тиск на того з батьків, хто проживає з дитиною, помститись їй або примусити відновити шлюб чи сімейні стосунки поза шлюбом. Як свідчить аналіз судових вироків у більшості випадків розлучені особи перебувають у стані конфлікту, який стає додатковим мотивом ухилення від утримання дитини. Якщо кримінальне правопорушення пов'язано із ухиленням від утримання повнолітньої працездатної особи, воно також може бути зумовлено конфліктом між такою особою та особою, яка повинна її утримувати. Вказується, що кримінологічними детермінантами ухилення від сплати аліментів на утримання дітей є: 1) висока латентність таких кримінальних правопорушень, що часто пов'язано із віктимною поведінкою отримувачів аліментів, які проживають разом із дитиною; 2) відсутність сукупності специфічних заходів та засобів, а також регіональних та загальнодержавних програм протидії таким суспільно небезпечним діянням; 3) низька ефективність розслідування ухилення від сплати аліментів на утримання дитини через низький рівень суспільної небезпечності відносно інших кримінальних правопорушень; 4) відсутність внутрішніх міждисциплінарних зв'язків між кримінальним правом та кримінологією.

Ключові слова: ухилення, аліменти, дитина, кримінальне правопорушення, кримінальна відповідальність, причини та умови, виконавче провадження.

Постановка проблеми. Кримінально протиправна діяльність є складним, динамічним феноменом, який залежить від низки об'єктивних та суб'єктивних факторів, зумовлений впливом курсу державного управління. Політико-економічні та соціальні перетворення майже завжди призводять до трансформації злочинності, виникнення кількісно-якісного дисбалансу між окремими видами кримінальних правопорушень, що дестабілізує механізм запобігання та протидії суспільно небезпечним діянням. У цьому контексті своєчасне виявлення та узагальнення сучасних детермінантів кримінальних правопорушень має бути закладено в основу прогнозування стану злочинності

з метою своєчасного виявлення криміногенних ризиків та загроз. Проте, поняття детермінізму в сучасній кримінологічній науці в останні роки все частіше піддається критиці, що зумовлено потребою в удосконаленні його змістовного наповнення та приведенні його до вимог сучасної держави та суспільства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Детермінанти, які впливають на вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 164 КК України розглядалися у працях таких учених як А.М. Бабенко, О.М. Джужа, Д.П. Євтеєва, Є.С. Назимко, І.В. Семенов, Т.І. Пономарьова та ін. Проте, окремі питання залишилися вирішеними не в повній мірі, що і зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Метою статті є аналіз та унормування причин та умов, що впливають на вчинення ухилення від сплати аліментів на утримання дітей.

Виклад основного матеріалу. Необхідно відмітити, що в останні роки кримінальні правопорушення проти сім'ї за детермінаційний комплексом вчені часто порівнюють із кримінальними правопорушеннями, пов'язаними із домашнім насильством. Співвідношення ухилення від сплати аліментів на утримання дітей із домашнім насильством в межах детермінаційного комплексу відбувається крізь об'єктивну сторону кримінального правопорушення, передбаченого ст. 126-1 КК України, а саме через економічне насильство. Зокрема, у Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 № 2229-VIII [1] визначено, що економічне насильство – форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

Слід відмітити, що причини та умови взаємопов'язані між собою, адже умови самі по собі не можуть породити злочин, а без наявності умов причина не може сформуватися чи реалізуватися. Розглянемо спочатку види причин і умов злочинності, з позиції дуалістичного підходу, як узагальненого поняття «криміногенні детермінанти». Причини і умови злочинності за рівнем їх дії поділяють на: 1) причини і умови злочинності в цілому; 2) причини і умови окремих видів злочинів (злочини у сімейній сфері); 3) причини і умови конкретних кримінальних правопорушень. Причинами і умовами домашньої злочинності можна визначити як негативні соціально-економічні явища, які створюють, сприяють, видозмінюють та обумовлюють існування домашньої злочинності. За змістом детермінанти злочинності поділяють на: соціально-економічні, політичні, психологічні, виховні, біологічні, географічні,

духовні, ідеологічні, організаційно-управлінські тощо [2]. У більшості випадків причини ухилення особами від сплати аліментів на утримання дітей, дійсно, є схожими із тими, що пов'язані із домашнім насильством та зумовлені специфічними міжособистісними відносинами між батьками такої дитини, а також їх психо-емоційним станом до та одразу після розлучення. Ухилення від сплати аліментів на утримання дитини може бути пов'язано також зі спробою аліментозобов'язаної особи здійснювати психологічний тиск на того з батьків, хто проживає з дитиною, помститись їй або примусити відновити шлюб чи сімейні стосунки поза шлюбом. Як свідчить аналіз судових вироків у більшості випадків розлучені особи перебувають у стані конфлікту, який стає додатковим мотивом ухилення від утримання дитини. Якщо кримінальне правопорушення пов'язано із ухиленням від утримання повнолітньої працездатної особи, воно також може бути зумовлено конфліктом між такою особою та особою, яка повинна її утримувати. Отже, фактично, всі перелічені ознаки, які входять до структури особи кривдника можуть співвідноситись і з ознаками, які притаманні суб'єкту кримінального правопорушення, передбаченого ст. 164 КК України та у більшості випадків зумовлені незадовільним рівнем культурно-виховного та освітнього рівня.

Визначення причин та умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень та їх взаємозв'язку і межах детермінаційного комплексу також є важливим з точки зору прогнозування потенційного кількісно-якісного показника кримінальних правопорушень, а також визначення сукупності заходів та засобів, необхідних та достатніх для здійснення диференційованого запобіжного впливу на кожний окремий вид суспільно небезпечних діянь. *У цьому контексті очевидним висновком є те, що причини та умови злочинності оцінюються крізь формальний, матеріальний та юридичний критерії:* 1) формальний критерій полягає в оцінці реального та прогнозованого впливу конкретного виду кримінального правопорушення на кримінологічну ситуацію в країні чи окремому регіоні. Формальний критерій також засто-

совується для виокремлення типових криміногенних ризиків та загроз, які закладаються у стратегії та концепції запобігання злочинності; 2) матеріальний критерій полягає в оцінці потенціальних економічних збитків, до яких може призвести вчинення кримінального правопорушення; 3) юридичний критерій полягає в оцінці здатності кримінального та кримінального процесуального законодавства виконувати своє завдання, яке полягає у запобіганні кримінальним правопорушенням.

Отже, причини та умови ухилення від сплати аліментів на утримання дитини можна диференціювати таким чином:

1) *психо-емоціональні та міжособистісні* – причини та умови, які знаходяться у площині взаємовідносин між аліментозобов'язаною особою та особою, яка проживає разом із дитиною; 2) *корисливо-насильницькі* – причини та умови, які зумовлені прагненням реалізувати умисел на домашнє насильство через економічний вплив. У такий спосіб кримінальний правопорушник реалізує власний корисливий мотив, а також через економічне насильство впливає на колишнього шлюбного партнера; 3) *соціально-економічні* – причини та умови, пов'язані із відсутністю можливості у аліментозобов'язаної особи утримувати дитину через неналежне матеріальне забезпечення та/або незадовільне соціальне становище; 4) *політичні* – причини та умови, пов'язані із неможливістю утримувати дитину через незадовільні політичні процеси, зокрема – введення правового режиму воєнного стану, а також пов'язані із цим втрату робочого місця, труднощі у працевлаштуванні, внутрішнє переміщення тощо; 5) *правові* – причини та умови, пов'язані зі недоліками правового забезпечення порядку виконання та контролю виконавчою службою за виконанням рішень суду.

Якість (істинність) пізнання оточуючого світу залежить від закладених природою різних генетичних програм (конструктивних і деструктивних), неоднакових когнітивних можливостей (розумових здібностей), характеру рефлексії (своєрідність сприйняття та осмислення соціальної інформації), інтенсивності протікання психічних процесів, а також від соціального

досвіду (позитивного чи негативного). Неоднакове суб'єктивне сприйняття і розуміння сторін соціальної дійсності дає відповідь на питання: чому однотипні умови життя детермінують різні форми поведінки? По-друге, суспільна (колективна) свідомість порівняно із свідомістю індивідуальною – якісно інший феномен, узагальнена форма організації духовного життя, а отже механізм її детермінації дещо інший. На сьогодні встановлено лише деякі закономірності функціонування суспільної свідомості. Насамперед, для неї характерний більший ступень викривлення об'єктів, що відображаються. Разом люди думають і діють дещо по-іншому, ніж кожен окремо. Тут беруть верх емоції над розумом. Взагалі-то, колективна психіка має особливу енергетику, що виявляє приховану людську деструктивність, актуалізує низькі потяги й безпричинну агресію, санкціонує вибір хибного шляху. Окрім цього, суспільна свідомість із певним запізненням реагує на події, явища, зміни в суспільстві. Звідси впливає наступна характерна ознака – консервативність суспільної свідомості, зберігання досвіду минулих поколінь у виді суспільної ідеології і психології [3]. Традиційно, у кримінологічній науці детермінанти більшості кримінальних правопорушень (окрім тих, що мають специфічний механізм реалізації кримінально протиправного умислу або особливі ознаки суб'єктивної сторони) *диференціюються на соціально-економічні, культурно-виховні та освітні, організаційно-правові та кримінологічні (часто в межах кримінологічних детермінантів вченими також розглядаються віктимологічні)*. Досліджуване кримінальне правопорушення, передбачене ст. 164 КК України не має своєї специфіки, яка відрізняє його від інших суспільно небезпечних діянь, у зв'язку із чим його детермінанти є стандартними.

Соціально-економічні детермінанти ухилення від сплати аліментів на утримання дітей. Ця сукупність детермінант у першу чергу зумовлена відсутністю налагодженого механізму соціального захисту родин, в яких дитину виховує тільки один із батьків, а також малозабезпеченим родинам. Необхідно відзначити, що

більшість причин ухилення від сплати аліментів зумовлені також і відсутністю у аліментозобов'язаної особи можливості виконувати свій обов'язок по утриманню дитини через невідповідний стан матеріального забезпечення.

Так, відповідно до Закону України від 01.06.2000 № 1768-III «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», малозабезпечена сім'я – сім'я, яка з поважних або незалежних від неї причин має середньомісячний сукупний дохід нижчий, ніж прожитковий мінімум для сім'ї; непрацююча працездатна особа – особа працездатного віку з числа членів малозабезпеченої сім'ї, яка за станом здоров'я здатна до активної праці і не працює, не проходить військову службу, не займається підприємницькою діяльністю чи професійною незалежною діяльністю, не здобуває освіту за денною формою у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти; прожитковий мінімум для сім'ї – визначена для кожної сім'ї залежно від її складу сума прожиткових мінімумів, розрахованих та затверджених відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум» для осіб, які відносяться до основних соціальних і демографічних груп населення; середньомісячний сукупний дохід сім'ї – обчислений у середньому за місяць дохід усіх членів сім'ї, одержаний ними протягом шести місяців, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. При цьому до середньомісячного сукупного доходу сім'ї не включається допомога на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях... [4]. Отже, в законодавчому акті передбачено порядок, підстави та окремі особливості надання допомоги малозабезпеченим родинам. Водночас, механізм соціального захисту дітей, батьки яких ухиляються від сплати аліментів на утримання дітей також передбачений у відповідність постанові Кабінету Міністрів України.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 року № 189 «Про затвердження Порядку призначення та виплати тимчасової державної

допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме», тимчасова допомога призначається у разі, коли: відомості про одного з батьків (платника аліментів), які внесено до Єдиного реєстру боржників у зв'язку з несплатою ним аліментів; стосовно одного з батьків здійснюється кримінальне провадження або він перебуває на примусовому лікуванні, у місцях позбавлення волі, якого визнано в установленому порядку недієздатним, а також перебуває на строковій військовій службі; місце проживання (перебування) одного з батьків не встановлено. Тимчасова допомога призначається дитині віком до 18 років. Тимчасова допомога не призначається, якщо: дитина перебуває під опікою чи піклуванням або на повному державному утриманні. Якщо дитина, яка перебуває у відповідній установі (закладі) на повному державному утриманні, перебуває вдома під час літніх канікул або карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, така допомога призначається та виплачується за повні місяці такого перебування на підставі довідки закладу освіти про те, що дитина в цей час не перебувала на повному державному утриманні; відсутні відомості про одного з батьків (платника аліментів) у Єдиному реєстрі боржників; заявник у місячний строк не подав необхідних документів, які додаються до заяви [6]. Варто відмітити, що постанова враховує також особливості функціонування держави в нестандартних умовах, зокрема це стосується і розповсюдження пандемії коронавірусної інфекції.

В наведеній постанові також зазначено, що тимчасова допомога призначається з урахуванням матеріального стану сім'ї, в якій виховується дитина, в розмірі, що дорівнює різниці між 100 відсотками прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців, але не менше 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Середньомі-

сячним сукупним доходом сім'ї є обчислений у середньому за місяць дохід усіх членів сім'ї, одержаний ними протягом попередніх шести місяців. Попередні шість місяців становлять два квартали, що передують місяцю, який передує місяцю звернення за призначенням тимчасової допомоги. Виплата тимчасової допомоги припиняється у разі: 1) встановлення місця проживання (перебування) особи, яка зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду; 2) виявлення обставин, що свідчать про можливість одного з батьків утримувати свою дитину; 3) досягнення дитиною 18-річного віку; 4) виконання в повному обсязі зобов'язань одного з батьків щодо сплати аліментів у разі виїзду на постійне місце проживання за кордон; 5) влаштування дитини до відповідної установи (закладу) на повне державне утримання; 6) скасування або визнання усиновлення недійсним; 7) усиновлення дитини (чоловіком матері або дружиною батька); 8) відмови від стягнення аліментів; 9) добровільного виконання рішення суду особою, зобов'язаною сплачувати аліменти; 10) скасування в установленому законодавством порядку рішення суду щодо стягнення аліментів; 11) смерті дитини, якій була призначена тимчасова допомога; 12) смерті одного з батьків, зобов'язаного сплачувати аліменти, або визнання його в установленому порядку безвісти відсутнім чи оголошення померлим; 13) позбавлення в установленому порядку одного з батьків, який утримує дитину, батьківських прав; 14) відібрання дитини від одного з батьків, який утримує дитину, без позбавлення батьківських прав; 15) встановлення над дитиною опіки чи піклування; 16) сплати аліментів одним з батьків [5]. Вказане надає підставу для констатації, що у правовому акті наведено чіткий перелік підстав для призначення грошової допомоги, а також її припинення. Водночас, необхідно зауважити на тому, що не дивлячись на те, що в наведену постанову протягом останніх років було внесено низку змін та доповнень, вона майже не адаптована під воєнний стан та не передбачає особливостей допомоги таким родинам під час війни (окрім окремих аспектів, пов'язаних із

внутрішнім переміщенням відповідних під-розділів).

Отже, із урахуванням наведеного, до соціально-економічних детермінант ухилення від сплати аліментів на утримання дітей доцільно віднести: 1) відсутність механізму соціального захисту населення, зокрема – в частині допомоги малозабезпеченим особам; 2) відсутність належного та апробованого механізму соціальної допомоги внутрішньо переміщеним особам та особам, які постраждали від військової агресії; 3) відсутність достатньої кількості робочих місць, а також балансу між трудовим потенціалом населення та здатністю держави до його працевлаштування; 4) незадовільний рівень соціально-економічного захисту родин, члени якої потерпіли від домашнього насильства; 5) соціально та економічно невірноважений механізм захисту інтересів малого та середнього бізнесу в умовах дії особливого правового режиму воєнного стану; 6) неадаптований під воєнний стан порядок призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме.

Організаційно-правові детермінанти ухилення від сплати аліментів на утримання дітей. Основним законодавчим актом, який визначає порядок стягнення аліментів є Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII «Про виконавче провадження», відповідно до ст. 71 якого виконавець стягує з боржника аліменти у розмірі, визначеному виконавчим документом, але не менше мінімального гарантованого розміру, передбаченого Сімейним кодексом України. Індексція розміру аліментів, визначеного у твердій грошовій сумі, проводиться, якщо інше не передбачено у виконавчому документі чи у договорі між батьками про сплату аліментів на дитину, виконавцем у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку. Індексція розміру аліментів проводиться щороку, починаючи з другого року після визначення розміру аліментів. За наявності заборгованості із сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму платежів за три місяці, стягнення може бути звернено на майно

боржника. Звернення стягнення на заробітну плату не перешкоджає зверненню стягнення на майно боржника, якщо існує непогашена заборгованість, сукупний розмір якої перевищує суму платежів за три місяці. Виконавець зобов'язаний повідомити про розрахунок заборгованості стягувачу і боржнику у разі: 1) надходження виконавчого документа на виконання від стягувача; 2) подання заяви стягувачем або боржником; 3) надіслання постанови на підприємство, в установу, організацію, до фізичної особи - підприємця, фізичної особи, які виплачують боржнику відповідно заробітну плату, пенсію, стипендію чи інші доходи; 4) надіслання виконавчого документа за належністю до іншого органу державної виконавчої служби; 5) закінчення виконавчого провадження [6]. Отже, наведений порядок унеможливує випадки, коли аліментозобов'язана особа не знає про наявність рішення суду щодо призначення аліментів. *До організаційно-правових детермінантів можна віднести:* 1) відсутність/неефективність державних цільових загальнодержавних програм соціального захисту неповнолітніх осіб; 2) відсутність належного рівня підтримки сімей із дітьми; 3) відсутність налагодженого механізму координації діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади в частині забезпечення виконавчого провадження; 4) незадовільний рівень наукового забезпечення проблематики дитинства; 5) неузгодженість положень нормативно-правових актів у сфері охорони дитинства; 6) фактичну відсутність унормованих та диференційованих особливостей забезпечення механізму здійснення виконавчого провадження в нормальних умовах та під час дії особливого правового режиму воєнного стану.

Культурно-виховні та освітні детермінанти ухилення від сплати аліментів на утримання дітей. В контексті наведеного блоку необхідно відзначити, що у більшості випадків такі детермінанти пов'язані із незадовільними умовами виховання аліментозобов'язаної особи. Зокрема, такими детермінантами можуть бути: 1) незадовільна якість бюджетного фінансування сфери вищої освіти, а також

формули розподілу та працевлаштування випускників; 2) незадовільна якість бюджетного кредитування сфери вищої освіти; 3) незадовільний рівень правової освіти населення; 4) відсутність налагодженого механізму формування у населення ціннісних орієнтирів щодо місця та ролі сім'ї для держави та суспільства; 5) відсутність сформованого уявлення про значення та цінність розвитку та виховання дитини в сімейному оточенні.

Кримінологічними детермінантами ухилення від сплати аліментів на утримання дітей є: 1) висока латентність таких кримінальних правопорушень, що часто пов'язано із віктимною поведінкою отримувачів аліментів, які проживають разом із дитиною; 2) відсутність сукупності специфічних заходів та засобів, а також регіональних та загальнодержавних програм протидії таким суспільно небезпечним діям; 3) низька ефективність розслідування ухилення від сплати аліментів на утримання дитини через низький рівень суспільної небезпечності відносно інших кримінальних правопорушень; 4) відсутність внутрішніх міждисциплінарних зв'язків між кримінальним правом та кримінологією.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження надало можливість підсумувати, що причини та умови ухилення від сплати аліментів на утримання дитини можна диференціювати таким чином: 1) *психо-емоціональні та міжособистісні* – причини та умови, які знаходяться у площині взаємовідносин між аліментозобов'язаною особою та особою, яка проживає разом із дитиною; 2) *корисливо-насильницькі* – причини та умови, які зумовлені прагненням реалізувати умисел на домашнє насильство через економічний вплив. У такий спосіб кримінальний правопорушник реалізує власний корисливий мотив, а також через економічне насильство впливає на колишнього шлюбного партнера; 3) *соціально-економічні* – причини та умови, пов'язані із відсутністю можливості у аліментозобов'язаної особи утримувати дитину через неналежне матеріальне забезпечення та/або незадовільне соціальне становище; 4) *політичні* – причини та умови, пов'язані із неможливістю

утримувати дитину через незадовільні політичні процеси, зокрема – введення правового режиму воєнного стану, а також пов'язані із цим втрату робочого місця, труднощі у працевлаштуванні, внутрішнє переміщення тощо; 5) *правові* – причини та умови, пов'язані зі недоліками правового забезпечення порядку виконання та контролю виконавчою службою за виконанням рішень суду.

Список використаної літератури:

1. Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
2. Криминологія: навч. посібн. / О.М. Джужа, В.В. Василевич, О.Г. Колб та ін.; за заг. ред. О.М.Джужа. К.:Атіка, 2009. 312 с.
3. Головкін Б.М. Причинність у системі детермінації злочинності. *Теорія і практика правознавства*. Вип. 1 (5). 2014. С. 1-9
4. Закон України від 01.06.2000 № 1768-III «Про державну соціальну допомогу мало-забезпеченим сім'ям». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text>
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 року № 189 «Про затвердження Порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/189-2006-%D0%BF#Text>
6. Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII «Про виконавче провадження». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>

Yakovleva T. K. Causes and conditions affecting the commission of criminal offenses under art. 164 of the criminal code of Ukraine

The article examines the reasons and conditions affecting child support evasion. It is indicated that in most cases, the reasons for evasion by persons from paying alimony for child support are indeed similar to those related to domestic violence and are caused by specific interpersonal relationships between the parents of such a child, as well as their psycho-emotional state before and immediately after divorce. Avoiding the payment of alimony for the maintenance of a child may also be connected with an attempt by the person liable for alimony to exert psychological pressure on the parent who lives with the child, to take revenge on him or to force him to restore marriage or family relations outside of marriage. As evidenced by the analysis of court verdicts, in most cases, divorced persons are in a state of conflict, which becomes an additional motive for evading child maintenance. If the criminal offense is related to the evasion of maintenance of an adult able-bodied person, it can also be caused by a conflict between such a person and the person who should support him. It is indicated that the criminological determinants of child alimony evasion are: 1) high latency of such criminal offenses, which is often associated with the victim behavior of alimony recipients who live with the child; 2) lack of a set of specific measures and means, as well as regional and national programs to counter such socially dangerous actions; 3) low effectiveness of the investigation of child support evasion due to the low level of public danger relative to other criminal offenses; 4) lack of internal interdisciplinary connections between criminal law and criminology.

Key words: *evasion, alimony, child, criminal offense, criminal liability, reasons and conditions, executive proceedings.*